IGAVIKUPÜHAPÄEV AD 2026
1Kr 15:22–28 (Ml 3:19–20; Mt 25:31–46)

22 Sest nõnda nagu kõik inimesed surevad Aadamas, nõnda tehakse ka kõik elavaks Kristuses.

23 Aga igaüks oma järjekorras: uudseviljana Kristus, pärast seda Kristuse omad Tema taastulekul;

24 ja siis tuleb lõpp, kui Ta loovutab kuningriigi Jumalale ja Isale, olles kõrvaldanud iga valitsuse ja iga meelevalla ja väe.

25 Sest Tema peab valitsema kuningana, kuni Jumal paneb kõik vaenlased Tema jalge alla.

26 Viimse vaenlasena kõrvaldatakse surm.

27 Sest «Jumal on kõik alistanud Tema jalge alla». Aga kui Ta ütleb, et kõik on alistatud, siis on ilmne, et kõik peale selle, kes Temale kõik alistas.

28 Kui aga kõik on alistatud, siis alistub ka Poeg ise sellele, kes Temale on kõik alistanud, et Jumal oleks kõik kõiges.

> Sest nagu kõik surevad ära Aadamas, nii tehakse ka kõik elavaks Kristuses. Igaüks aga oma järjekorras: uudsevili Kristus, seejärel Kristuse omad Tema tulemisel, seejärel lõpp, kui Ta annab kuningriigi üle Jumalale ja Isale, kui Ta on ära kaotanud iga ülemvõimu ja iga meelevalla ja väe. Tema peab ju kuningana valitsema, kuni Ta on pannud kõik vaenlased Ta jalge alla. Viimse vaenlasena kaotatakse ära surm – Ta on ju kõik asjad alistanud Tema jalge alla. Kui Ta aga on ütelnud, et kõik asjad on alistatud – ilmselge, et peale kõik asjad Talle alistanu. Siis aga, kui kõik asjad on Talle alistatud, alistatakse ka Poeg ise Talle kõik alistanule, et Jumal oleks kõik kõiges.

Sissejuhatus

Apostel Paulus kirjutas esimese kirja korintlastele 1. sajandi viiekümnendate aastate keskpaiku, tõenäoliselt paar aastat enne kirja roomlastele. Taoliseks arvamuseks annab aluse 1Kr 16:1jj mainitud korjandus Jeruusalemma koguduse heaks, mis Rooma kirja kirjutamise ajaks oli juba toimunud. Kiri on saadetud Efesosest (1Kr 16:8) Pauluse kolmanda misjonireisi ajal (vrd Ap 19).

Paulus rajas Korintose koguduse aastal 50 või 51. Korintosesse tuli ta Ateenast, kus tema kuulutustöö üpris kesised tagajärjed (vt Ap 17:16–34) aitasid tal loobuda lootusest veenda inimesi inimliku tarkusega ning keskenduda peamisele, kuulutusele ristilöödud Kristusest: «Kui ma teie juurde tulin, vennad, ei tulnud ma eriti üleva kõne või tarkusega kuulutama teile Jumala saladust. Sest ma otsustasin teada teie keskel ainuüksi Jeesusest Kristusest ja Temast kui ristilöödust. Ja ma olin teie juures nõtruses ja kartuses ja suures värinas ning mu kõne ja mu kuulutus ei püüdnud veenda tarkusega, vaid Vaimu ja väe osutamisega, et teie usk ei oleks inimlikus tarkuses, vaid Jumala väes.» (1Kr 2:1–5)

See ongi 1. Korintose kirja peateema: sõna ristist, mis on «narrus neile, kes hukkuvad», aga «Jumala vägi» neile, kes päästetakse» (1Kr 1:18). Kirja otseseks ajendiks olid Korintose koguduses pärast Pauluse lahkumist tekkinud lõhed ja tülid, mis said alguse nii isikute vahelisest rivaliteedist kui teoloogilistest eriarvamustest ning tõid endaga kaasa mitte ainult erinevatesse «parteidesse» koondumise, vaid ka mitmesuguseid valeõpetusi ja kõlblusetust. Kirja otseseks ajendiks olid Pauluse sõnul «Kloe perelt» saadud teated lõhede ja riiu kohta (1Kr 1:11), samuti korintlaste endi poolt talle saadetud küsimused (1Kr 7:1).

Nagu öeldud, seab Paulus oma kirjas inimliku tarkuse vastu sõnumi ristilöödud Kristusest, kelles saab avalikuks «Jumala saladusse peidetud tarkus», mida «ükski praeguse ajastu valitsejatest ei ole ära tundnud» (1Kr 2:7j). Sellest tarkusest võib saada osa üksnes Jumala Vaimu abil, kes «uurib läbi kõik, ka Jumala sügavused» (1Kr 2:10) ning kelle templiks on iga kristlane (1Kr 3:16). Sellest tuleneb, et kristlane peab elama pühaduses, kuna Jumala tempel on püha – hoidudes ühtlasi eneseülendamisest, kuna mitte kellelgi ei ole põhjust ega õigust kiidelda iseendast, sest kõik, mis kellelgi on, on ta saanud Jumalalt (vrd 1Kr 4:7). Suurelisuse paratamatuteks viljadeks on kõlvatus, andumine ebajumalateenistusele ja korratutele himudele, ülbus ja ülekohus oma kaasvendade suhtes ning omapärase paradoksina ühelt poolt kõikelubatavus, teiselt poolt aga kitsarinnalisus ja oma õiguse tagaajamine teiste arvel (vrd 1Kr 5–6).

Kirja keskosas pühendab Paulus rohkesti tähelepanu mitmesugustele inimsuhetele, nii abielus ja perekonnas (1Kr 7) kui laiemas ringis, rõhutades kohustust hoolida ka nõrgemate südametunnistusest ning hoiduda neile komistuseks saamast (1Kr 8). Samuti peab apostel vajalikuks tuletada Korintose kogudusele meelde head korda, mis peab valitsema jumalateenistustel (1Kr 10–11), ning seda, et kõik vaimuannid on antud mitte isiklikuks, vaid ühiseks kasuks ja koguduse üles ehitamiseks (1Kr 12 ja 14). Kõrgeimaks armuanniks on Pauluse sõnul armastus, milleta kõik muu on tühine (1Kr 13).

Kirja lõpuosa kõneleb surnuist ülestõusmisest, mille Paulus seab tähtsuselt kirja alguses käsitletud Kristuse risti sõnumi kõrvale, rõhutades, et «kui Kristust ei ole üles äratatud, siis tähendab see, et ka meie jutlus on tühine ja tühine on ka teie usk» (1Kr 15:14). Taolise otsekohesuse põhjuseks oli ilmselt asjaolu, et Korintose koguduses leidus inimesi, kes eitasid surnute ülestõusmist: «Kui aga Kristusest kuulutatakse, et Ta on üles äratatud surnuist, kuidas siis mõned teie seast ütlevad, et surnute ülestõusmist ei ole?» (1Kr 15:12) Erilise rõhuga kõneleb Paulus ihulikust ülestõusmisest – ilmselt vastusena neile, kes olid valmis tunnustama üksnes mingit «vaimset» ülestõusmist[1].

1. Korintose kirja viimases peatükis kinnitab Paulus, et ta kavatseb Korintost peagi jälle külastada (1Kr 16:2jj), kusjuures mitte ainult korraks, vaid selleks, et pikemalt paigale jääda (1Kr 16:7).

---

[1] Sarnaselt 1Tm 2:18 mainitud eksiõpetajatele, kes väitsid, et «ülestõusmine on juba toimunud».

Martin Luther võtab 1. Korintose kirja eessõnas selle keskse sõnumi kokku järgmiselt: «Selles epistlis manitseb P. Paulus korintlasi, et nad peavad olema üksmeelsed usus ja õpetuses ja vaatama, et nad õpiksid hästi peaasja, mis on komistuseks kõigele mõistmisele ja tarkusele, nimelt et Kristus on meie pääste.»

Keelelisi märkuseid

Aadamas – ἐν τῷ Ἀδὰμ – nimi Ἀδάμ – אָדָם – tähendab «inimene» ning tähistab lisaks esimesele inimesele Aadamale ka inimest ja inimkonda üldiselt.

Tehakse…elavaks – ζῳοποιηθήσονται – sõna ζῳοποιέω – «elavaks tegema» – koosneb sõnadest ζῷον – «elusolend»[2] – ja ποιέω – «tegema». Siin on see sõna kindlalt toimuma saamist väljendavas tuleviku ajavormis ja passiivses kõneviisis: «saavad tehtud elavaks».

Kristuses – ἐν τῷ Χριστῷ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Taastulekul – ἐν τῇ παρουσίᾳ – sõna παρουσία tuleneb lähedust tähistavast eessõnast παρά ja verbist εἰμί – «olema» –, niisiis on selle oluliseks tähendusvarjundiks lähedus, ligiolu, intensiivselt ja vältimatult tajutav kohalolu.

Loovutab – παραδιδῷ – sõna παραδίδωμι tähendab «üle andma», «[kellegi kätte] andma», «[kellegi meelevalda] loovutama», ka (negatiivses tähenduses) «ära andma».

Kuningriigi – τὴν βασιλείαν – sõna βασιλεία – «kuningriik», «valitsus» – tuleneb tõenäoliselt sõnast βάσις, mis selles kontekstis tähistab kõrgemal kohal seismist.

Olles kõrvaldanud – καταργήσῃ – sõna καταργέω tähendab «kasutuks tegema», «tõhutuks muutma», ka «olematuks tegema», «ära kaotama», «tühistama».

Valitsuse – ἀρχὴν – sõna ἀρχή – «algus», «esimene», «ülem» – tähistab siin ülemvõimu, kõrgeimat valitsust.

On…alistanud – ὑπέταξεν – sõna ὑποτάσσω tähendab «[autoriteedile] allutama».[3]

---

[2] Samast tüvest pärinev sõna ζωή tähistab elu ja elus olemist pigem abstraktselt, erinevalt sõnast βίος, mis tähistab enamasti konkreetselt kellegi [elatud] elu (Uues Testamendis sageli ka elatist ja eluhüvesid). Niisiis on ζωή «elu minus», βίος aga «minu elu».

[3] Paulus kasutab sama sõna Kirjas filiplastele: «Aga meie kodupaik asub taevas, kust me ka ootame Päästjat – Issandat Jeesust Kristust, kes meie alanduse ihu muudab oma kirkuse ihu sarnaseks selle väe toimel, millega ta suudab ka *alistada* enesele kõik.»

Meelevalla ja väe – ἐξουσίαν καὶ δύναμιν – sõna ἐξουσία tähistab eeskätt õiguslikku (ja õiguspärast) meelevalda, voli, võimu, autoriteeti. Sõna δύναμις tähendab «vägi», «võim», «võime», «võimekus».[4]

Vaenlased – τοὺς ἐχθροὺς – sõna ἐχθρός – «vaenlane», «vihamees» – tuleneb verbist ἔχθω – «vihkama», «vaenama», ka «põlgama».

Viimse – sõnast ἔσχατος – «viimne» – tuleneb ka sõna «eshatoloogia» või «eskatoloogia», millega tähistatakse õpetust viimsetest asjadest, eriti viimsest päevast ehk n-ö maailma lõpust.

Sisuline analüüs[5]

Esimese Korintose kirja viieteistkümnes peatükk algab kristliku usu keskse sõnumi kokkuvõttega: «Kristus suri meie pattude eest, nagu on kirjutatud pühades kirjades, ja…Ta maeti maha ja äratati kolmandal päeval üles pühade kirjade järgi.» (1Kr 15:3j) Need kaks, Kristuse surm ja ülestõusmine, on kristliku usu tõeline kese. Kirja alguses ütleb Paulus: «Kui ma teie juurde tulin, vennad, ei tulnud ma eriti üleva kõne või tarkusega kuulutama teile Jumala saladust. Sest ma otsustasin teada teie keskel ainuüksi Jeesusest Kristusest ja Temast kui ristilöödust.» (1Kr 2:1j) Nüüd, kirja lõpul, tõdeb ta: «Kui Kristust ei ole üles äratatud, siis tähendab see, et ka meie jutlus on tühine ja tühine on ka teie usk.» (1Kr 15:14)

Viimasest ei tule teha otsest järeldust, nagu oleksid Korintose kristlased eitanud Kristuse ülestõusmist, ent vähemalt mõned nende hulgast näivad olevat eitanud seda, et samamoodi, nagu Jumal äratas üles Kristuse, äratab Ta viimsel päeval surnuist üles ka nemad ja teised magama uinunud. Paulus astub sellele mõtteviisile otsustavalt vastu, sest tema jaoks sõltub surnute ülestõusmisest absoluutselt kõik: «Kui surnuid üles ei äratata, siis ei ole ka Kristust üles äratatud; kui aga Kristust ei ole üles äratatud, siis on teie usk tühine, siis te olete alles oma pattudes. Nii on siis ka hukkunud need, kes on Kristuses magama läinud.» (1Kr 15:16–18)

Pauluse mõttekäik on siin äärmiselt sirgjooneline: kui ülestõusmist ei ole, siis ei saa ka Kristus olla surnuist üles äratatud – sest kui kasvõi üksainus inimene oleks surnuist üles äratatud, siis ei saaks ju enam väita, et surnute ülestõusmist ei ole. Pauluse jaoks on Kristuse ülestõusmine vankumatult kindel tõsiasi – see pole midagi hüpoteetilist ega sümboolset, vaid tegemist on tõsikindla reaalsusega, millel rajaneb kogu meie usk ja millest lähtub kõik meie lootus.

---

[4] Nende kahe mõiste teineteisest eristamiseks võib kasutada näidet politseinikust, kellel ei ole «väge/jõudu» peatada liiklust, küll aga on «meelevald/autoriteet» seda teha.

[5] Järgnevalt on vähesel määral kasutatud ka Ülestõusmispüha tekstikäsitlust (1Kr 15:12–22).

Kui Kristus on surnuist üles äratatud, siis on olemas ka [teiste] surnute ülestõusmine – Pauluse jaoks on siin tegemist samasuguse loogilise järeldusega nagu oli see, et kui surnute ülestõusmist ei ole, siis ei saa ka Kristus olla surnuist üles tõusnud. Nii ongi Pauluse jaoks ilma vähimagi kahtluseta selge, et «nõnda nagu kõik inimesed surevad Aadamas, nõnda tehakse ka kõik elavaks Kristuses» (1Kr 15:22).

Paulus vastandab siin Kristuse kui uue Aadama esimesele Aadamale: nii nagu esimese Aadama sõnakuulmatus tõi maailma surma, nii on teise Aadama sõnakuulelikkus toonud surmast pääsemise ning uue ja igavese elu lootuse.

> Pikemalt arutleb Pauluse selle üle Kirjas roomlastele: «Nagu üheainsa inimese kaudu on patt tulnud maailma ja patu kaudu surm, nõnda on ka surm tunginud kõikidesse inimestesse, kuna kõik on pattu teinud. Sest kui ühe inimese üleastumise läbi paljud on surnud, siis seda kindlamini on paljudele saanud ülirohkeks Jumala arm ja and ühe inimese – Jeesuse Kristuse – armu kaudu. Jah, ühe inimese üleastumise tõttu on surm valitsenud kuningana selle ühe kaudu. Aga seda kindlamini need, kes saavad armu ülirohkesti ning õiguse anni, hakkavad valitsema kuningana elus selle ühe – Jeesuse Kristuse – kaudu. Nõnda siis, nagu ühe üleastumise läbi tuli kõigile inimestele surmamõistmine, nii on ka selle ühe õigusteo läbi kõigile inimestele saanud õigekssaamine eluks. Sest otsekui tolle ühe inimese sõnakuulmatuse tõttu on paljud saanud patuseks, nõnda saavad ka selle ühe inimese kuulekuse läbi paljud õigeks. Ent kus patt on suurenenud, seal on arm saanud ülirohkeks, et otsekui patt on kuningana valitsenud surma abil, nõnda valitseks armgi kuningana õiguse kaudu ja viiks igavesse ellu Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.» (Rm 5:12.15.17–21)

Seda, et samamoodi, nagu Aadama patt tõi kogu inimkonna jaoks kaasa surma, nii toob Kristus oma ohvrisurma ja ülestõusmise läbi kogu inimkonnale uue ja igavese elu, ei tohi siiski mõista universalistlikult. Reaalselt saab see, mille Kristus on oma surma ja ülestõusmisega kätte võitnud, osaks siiski üksnes neile, kes on ristimise kaudu Tema ihusse liidetud: «Kas te siis ei tea, et kes me iganes oleme Kristusesse Jeesusesse ristitud, oleme ristitud Tema surmasse? Me oleme siis koos Temaga maha maetud ristimise kaudu surmasse, et otsekui Kristus on äratatud üles surnuist Isa kirkuse läbi, nõnda võime ka meie käia uues elus.» (Rm 6:3j) On tõsi, et ka uskmatud ja ülekohtused tõusevad viimsel päeval üles, aga nad ei tõuse üles mitte igaveseks õndsaks eluks, vaid igaveseks surmaks ja hukatuseks: «Sest tuleb tund, mil kõik, kes on haudades, kuulevad Tema häält ning tulevad välja: need, kes on teinud head, elu ülestõusmiseks, aga need, kes on teinud halba, hukkamõistmise ülestõusmiseks.» (Jh 5:28j); «Keda iganes ei leitud olevat eluraamatusse kirjutatud, see visati tulejärve.» (Ilm 20:15)

Niisiis tehakse kõik, kes on Kristuse omad, Temas elavaks, «igaüks oma järjekorras: uudseviljana Kristus, pärast seda Kristuse omad Tema taastulekul» (1Kr 15:23). Kristust uudseviljaks nimetades viitab Paulus Moosese Seadusele, mille kohaselt uudsevili, iseäranis parim osa sellest, kuulub Jumalale: «Parim oma põllu uudseviljast vii Issanda, oma Jumala kotta!» (2Ms 23:19) Ometi, kuigi tegemist on parima osaga viljast, ei ole

uudsevili kogu lõikus – jah, iga asi toimub oma järjekorras ja see nõuab kannatlikkust, ent viimaks viib Jumal Kristuses kõik lõpule ja kaotab isegi viimse vaenlase, surma, kogudes lisaks uudseviljale oma aitadesse kogu lõikuse, s.t terve oma lunastatute kogu, Kristuse maapealse Ihu.[6]

Nagu Kristus ise enne taevasse minemist oma jüngreid julgustades kinnitas: «Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal.» (Mt 28:18), nii teab ka Paulus täie enesestmõistetavusega, et Kristus «peab valitsema kuningana, kuni Jumal paneb kõik vaenlased Tema jalge alla» (1Kr 15:25). Apostel näib siin viitavat 110. psalmile: «Issand ütles minu Issandale: «Istu mu paremale käele, kuni ma panen Su vaenlased Su jalgealuseks järiks!»» (Ps 110:1)

Lisaks tsiteerib Paulus (sarnaselt Heebrea kirjale[7]) kaheksandat psalmi, kus öeldakse üleüldiselt inimesest rääkides, et Jumal on kõik oma kätetööd pannud tema jalge alla. Pauluse jaoks tähistab selles psalmis kasutatud väljend בֶּן־אָדָם – sõnasõnalt «Aadama poeg», «inimesepoeg» – aga Inimese Poega suurte algustähtedega, s.t Kristust, uut Aadamat, kes taastab inimkonna algse olukorra, mille juurde kuulus Jumala tahte kohaselt ka see, et kogu Jumala loodu oli antud inimese valitseda: «Ja Jumal õnnistas neid, ja Jumal ütles neile: «Olge viljakad ja teid saagu palju, täitke maa ja alistage see enestele; ja valitsege kalade üle meres, lindude üle taeva all ja kõigi loomade üle, kes maa peal liiguvad!»» (1Ms 1:28)

Seni, kuni inimesed peavad surema – kuni nad on «surma kartes…kogu elu orjapõlves» (Hb 2:15) –, ei ole lõpp veel saabunud ning lunastuse lõplik täius seisab alles ees. Pauluse sõnul on surm vaenlane – või palk, mida inimese tõeline vaenlane, patt, talle maksab (Rm 6:23). Paulus ei ilusta surma, ent ta ei tunne selle ees ka hirmu, sest ta teab, et ükskõik, kas me «elame või sureme – me oleme Issanda päralt» (Rm 14:8), ning kui Kristus on meie elu, siis on surm meile koguni kasuks, kuna see viib meid Issanda juurde: «Ma himustan siit lahkuda ja olla Kristusega, sest see on väga palju parem.» (Fl 1:23) Nii julgustab Paulus kõiki kristlasi, kes leinavad oma lahkunuid: «Meie ei taha aga, vennad, et teil jääks teadmata nende järg, kes on läinud magama, et teie ei oleks kurvad nagu need teised, kellel ei ole lootust. Sest kui me usume, et Jeesus on surnud ja üles tõusnud, siis usume ka, et Jumal äratab Jeesuse kaudu üles need, kes koos Temaga on läinud magama.» (1Ts 4:13j)

---

[6] Luther illustreerib seda võrdlusega inimese sündimisest: inimene sünnib (enamasti) pea ees ning kui pea on, sageli ränga ja valurohke pingutuse tulemusena, emaüsast väljas, siis ülejäänud keha järgneb talle juba üsna lihtsalt. Nii tõusis Kristus – koguduse Pea –, pärast rasket kannatust ja surma surnuist üles, ja peagi järgneb Talle kogu Tema Ihu.

[7] «Aga keegi kusagil ütleb tunnistades: «Mis on inimene, et Sa teda meeles peaksid, või Inimese Poeg, et Sa Temast hooliksid? Sa tegid Ta pisut alamaks inglitest, siis Sa pärgasid Ta kirkuse ja auga, kõik Sa alistasid Tema jalge alla.» Selles kõige alistamises ei ole Ta jätnud ju midagi Talle alistamata. Aga praegu me ei näe veel, et kõik oleks Talle alistatud.» (Hb 2:6–8)

Neil, kes usuvad Jeesuse surma ja ülestõusmist, on lootus, mis täidab nad teadmisega, et kord viib Kristus oma töö lõpule ja kaotab viimse vaenlasena ka surma: «Tema pühib ära iga pisara nende silmist ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ning valu ei ole enam, sest endine on möödunud.» (Ilm 21:4)

Kristus tuli siia maailma selleks, et teha oma Isa tahtmist: «Siis ma ütlesin: Vaata, ma tulen – rullraamatusse on minust kirjutatud – tegema Sinu tahtmist, oh Jumal!» Esmalt Ta ütleb: «Tapaohvrit ja roaohvrit ja põletusohvreid ja patuohvreid ei ole Sa tahtnud ega ole need olnud sulle meelepärased, kuigi neid ohverdatakse Seaduse järgi!» Ja siis Ta ütleb: «Vaata, ma tulen tegema Sinu tahtmist!»» (Hb 10:7–9); «Minu roog on see, et ma teen Selle tahtmist, kes mu on läkitanud, ja lõpetan Tema töö.» (Jh 4:34)

Pärast seda, kui Kristus on töö, mille Isa Talle usaldas – inimkonna lunastamise ning kõigi patu tagajärgede likvideerimise –, lõpule viinud ja kõik endale alistanud, annab Ta selle kõik üle Isale, et viimaks oleks Jumal kõik kõiges: «Ta loovutab kuningriigi Jumalale ja Isale, olles kõrvaldanud iga valitsuse ja iga meelevalla ja väe.» (1Kr 15:24)

Valitsuste, meelevaldade ja vägede all peab Paulus tõenäoliselt esmalt silmas jumalavastaseid kurjuse jõude, sarnaselt sellele, mida ta ütleb Kirjas efeslastele: «Meil ei tule ju võidelda inimestega, vaid meelevaldade ja võimudega, selle pimeduse maailma valitsejatega, kurjade taevaaluste vaimudega.» (Ef 6:12) Siiski ei ole see, millest Paulus siin kõneleb – Kristuse ja Jumala kuningriik – piiratud pelgalt vaimse maailmaga, vaid hõlmab kõike, täpselt nii, nagu seisab tsiteeritud psalmisõnas ja nagu sõna «kõik» – kreeka keeles on see sõna mitmuses: *τὰ πάντα*, s.t «kõik asjad» – ühemõtteliselt väljendab: Kristuse kuningriik hõlmab absoluutselt kõike, mille Jumal on loonud – nii maad kui taevast, nii nähtavat kui nähtamatut.

Ainus, kes ei ole Kristusele – Pojale – alistatud, on Jumal ise, s.t Isa: «Kui Ta ütleb, et kõik on alistatud, siis on ilmne, et kõik peale selle, kes Temale kõik alistas. Kui aga kõik on alistatud, siis alistub ka Poeg ise sellele, kes Temale on kõik alistanud, et Jumal oleks kõik kõiges.» (1Kr 15:27j) Siin ei tohi arvata, nagu esindaks Paulus hiljem ekslikuks tunnistatud arusaama, mille kohaselt Jumal Poeg ei ole Jumal Isaga võrdne, vaid Temaga teatavas alluvussuhtes. Kiriku usk ja õpetus on, et «Kolmainsuses ei ole miski varasem ega hilisem, ei ole miski suurem ega väiksem, vaid kõik kolm isikut on üksteisega võrdselt igavesed, ühtviisi igavesed ja samaväärsed»[8] – küll aga on Poeg, kes on «Isaga võrdne jumalikkuses, Isast väiksem inimloomuses»[9]. Nii ütleb ka Jeesus ise, endast kui tõelisest Jumalast kõneldes: «Mina ja Isa oleme üks.» (Jh 10:30), end endast kui inimesest kõneldes: «Isa on suurem kui mina.» (Jh 14:28).

---

[8] Athanasiuse usutunnistus.

[9] Samas.

Oma mõõtmatus armastuses[10] läkitas Jumal Isa oma igavese Poja, kes sai ajas inimeseks ning allutas end vabatahtlikus kuulekuses[11] Isa tahtele, et oma püha elu, surma ja ülestõusmise läbi lunastada patu tõttu surma meelevallas olev inimkond, kes ilma jumaliku sekkumiseta hukkuks. Uudseviljana surnuist üles tõusnuna teeb Kristus kõik uueks (Ilm 21:5), et see, mis praegu on kaduv, oleks kord riietatud kadumatusega, ning see, mis praegu on surelik, oleks kord riietatud surematusega (1Kr 15:53) – kuni «surm on neelatud võidusse» (1Kr 15:54), s.t elu on surma ära võitnud ning Jumal, elu ja olemise allikas, on «kõik kõiges» (1Kr 15:28).

Jutluseks

EELK Kirikukäsiraamatu järgi on kirikuaasta viimase pühapäeva – Igavikupühapäeva ehk Kuningas Kristuse püha – teemaks «Kristus – taeva ja maa Issand». Jumalateenistuste käsiraamat toob selle püha keskse sõnumina esile kuulutuse viimsest kohtust, milles teostub lõplikult Jumala õiglus.

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on Igavikupühapäeva Evangeeliumiks kõigil lugemisaastatel Jeesuse tähendamissõna (Mt 25:31–46) suurest kohtupäevast, mil õiged eraldatakse ülekohtustest mitte niivõrd pattude, kuivõrd tehtud või tegemata jäetud heategude alusel. Teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Ml 3:19–20) on prohvet Malaki hoiatavad sõnad Issanda päevast, mis on nagu ahi ning mille ees «kõik ülbed ja kõik, kes pattu teevad, on nagu kõrred». Vastupidiselt ülbete jaoks varutud karistusele võivad need, kes Issanda nime kardavad, teada, et neile «tõuseb õiguse päike ja paranemine Tema tiibade all».

Epistliks on teisel lugemisaastal kas apostel Pauluse käsitlus surnute ülestõusmisest viimsel päeval, mil lõplikult kõrvaldatakse surm ning Jumal saab olema kõik kõiges (1Kr 15:22–28), või Heebrea kirja ühtaegu hoiatavad ja julgustavad sõnad (Hb 12:18–25), milles vastandatakse Jumala kohutav, patuste jaoks lausa surmav eneseilmutus Siinai mäel Moosese päevil kristlastele avatud ligipääsuga Jumalale «uue lepingu vahemehe Jeesuse» kaudu, kelle verega on õigete patud maha pestud ja kelle läbi nende nimed on taevas kirja pandud.

Esimesena mainitud Epistlile jutlustades võiks tuua esile mitte ainult Kristuse ülestõusmise, vaid kogu Tema missiooni: Jumala igavese Poja inimesekssaamise, Tema püha elu, ristisurma ja ülestõusmise, aga ka Tema päästetöö jätkumise kiriku, Kristuse maapealse Ihu kaudu, ning viimaks lunastuse lõpuleviimise Kristuse naasmisel, mil Ta

---

[10] «Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu.» (Jh 3:16)

[11] «Kes, olles Jumala kuju, ei arvanud osaks olla Jumalaga võrdne, vaid loobus iseenese olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks; ja Ta leiti välimuselt inimesena. Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani.» (Fl 2:6–8)

äratab kõik surnud nende haudadest, kingib omadele igavese elu täiuse ja kirkuse ning annab kõik üle Isale, et Jumal oleks kõik kõiges. See on sõnum, mis sobib suurepäraselt nii lõpule jõudva kirikuaasta kokkuvõtteks kui ka peagi algava uue sissejuhatuseks.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Kirikuaasta lõpp kutsub meid mõtisklema selle üle, mis on kaduv ja mis on püsiv. Me teame, et siin maailmas möödub viimaks kõik ja meie endagi elu lõpeb kord surmaga. Kas surm ongi ainus asi, mis on tõeliselt kindel ja püsiv? Apostel Paulus vastab sellele valusale küsimusele sõnumiga Kristusest, kes on surnuist üles tõusnud, kelle kuningriik ei lõpe iial ja kelle kaudu Jumal on avanud meile tee surmast ellu: «Sest nagu kõik surevad ära Aadamas, nii tehakse ka kõik elavaks Kristuses.» (1Kr 15:22) Jumal ei ole jätnud meid patu meelevalda, vaid läkitas oma Poja, kes sai inimeseks, elas täiuslikus kuulekuses Isale, kandis meie patud ning võitis oma ristisurma ja ülestõusmise läbi nii patu kui surma. Kristus on uus Aadam, uue inimkonna algus. Tema ülestõusmine ei ole pelgalt minevikus aset leidnud imeline sündmus, vaid see on kogu meie usu ja lootuse alus: kuna Kristus elab, on ka meile avatud tee igavesse ellu.
2. See ei tähenda aga, et kõik olekski juba lõpule viidud. Me teame ja kogeme iga päev, et maailma märgistavad endiselt patt, kannatused ja surm. On tõsi, et Kristus valitseb juba praegu, ent lunastuse lõplik täius ei ole veel saabunud. Paulus nimetab Kristust uudseviljaks – esimeseks osaks lõikusest, mis kuulutab ette kogu saagi valmimist. Kristuse ülestõusmine on juba toimunud, kuid Tema omade ülestõusmine seisab alles ees: «Igaüks aga oma järjekorras: uudsevili Kristus, seejärel Kristuse omad Tema tulemisel.» (1Kr 15:23) See ei tähenda aga ka, nagu algaks Kristuse kuninglik valitsus alles maailma lõpul – ei, surnuist üles tõusnud Issand valitseb juba praegu, jätkates oma lunastustööd kiriku, oma maapealse Ihu kaudu. Muuhulgas tähendab see, et Kristuse kuningriiki, Tema omade hulka kuulumine peab avalduma meie igapäevases elus – usus, kuulekuses, pühaduses ja armastuses. Tänane evangeeliumgi tuletab seda meile väga tõsiselt meelde.
3. Kui saabub viimne päev ja Kristus tagasi tuleb, siis viib Ta kõik lõpule ning «viimse vaenlasena kaotatakse ära surm» (1Kr 15:26)». Kristus äratab üles kõik surnud ja mõistab nende üle kohut. Tema omadele, lunastatuile, tähendab see igavese elu ja kirkuse täiust, neile aga, kes on Ta tagasi lükanud, hukkamõistmist ja igavest surma. Meie tõeline lootus ei ole mitte üksnes pääsemine surmast ja hukatusest, vaid täiuslik osadus Jumalaga. Seepärast ei pea me ootama mitte niivõrd maailma lõppu, kuivõrd lunastustöö lõplikku täitumist, s.t kõige selle lõppu, mis lahutab meid Jumalast ja tõelise elu täiusest. Kirikuaasta lõpp kutsub meid vaatama sellele, mida Jumal on Kristuses meie heaks teinud, ning suunama pilku Temale, kelle käes on meie tulevik ja igavik – Kristusele, kes on meid lunastanud ega jäta oma tööd pooleli, vaid valitseb juba praegu ning tuleb taas, et kõik lõpule viia, nii et «Jumal oleks kõik kõiges» (1Kr 15:28).